

MONUMENTENSTICHTING
BOARNSTERHIM

MONUMENTENSTICHTING BOARNSTERHIM

Boarnsterdyk 66

8491 AW Akkrum

Telefoon

06-53310841

E-mail

mail@monumentenstichting.nl

Internet

www.monumentenstichting.nl

BELEIDSDOCUMENT

2025-2030

Versie 31-12-2024

Met deze beleidsnota wil de Monumentenstichting Boarnsterhim uitleg geven over haar activiteiten gedurende de afgelopen jaren en een visie geven op het te voeren beleid in de eerstkomende jaren.

INHOUD

Inleiding	1
Korte omschrijving objecten	2
Doelen / Missie	6
Beheer / Verzekeringen etc.	7
Meerjarenprogramma's	9
Stand van zaken restauratie / onderhoud	10
Financieel overzicht	13
Toekomstig beleid	15
Contactinformatie / organisatiegegevens	16

Bijlagen:

1. Beknopt overzicht Actuele stand van zaken verschillende monumenten d.d. 31-12-2024
2. Resultaat 2024 en Liquiditeitsbegroting periode 2025 – 2030 d.d. 13-02-2025

1. Inleiding

De voormalige gemeente Boarnsterhim had tot 2010 een achttal rijksmonumenten in eigen bezit en beheer. Om meer mogelijkheden voor de financiering van restauratie en onderhoud te verkrijgen heeft de gemeenteraad besloten deze objecten in een stichting onder te brengen.

Zo ontstond als vrijwilligersorganisatie de “Monumentenstichting Boarnsterhim” waarvan het bestuur nu gevormd wordt door:

- **Piet Dijkstra** te Akkrum, voorzitter
- **Kees de Boer** te Akkrum, secretaris
- **Jan Galama** te Reduzum, penningmeester
- **Wigle Pasma** te Grou, adviseur

De eigendomsoverdracht van de monumenten van de gemeente Boarnsterhim naar de Monumentenstichting Boarnsterhim heeft plaatsgevonden op 3 november 2010. Uitgaande van berekeningen op basis van de toen bekende inzichten werd overeengekomen en in de overdrachtsacte vastgelegd dat de gemeente aan de stichting een jaarlijkse, op basis van CBS bouw, geïndexeerde bijdrage groot € 40.000,- betaalt voor het beheer en onderhoud.

Per 1 januari 2014 is de gemeente Boarnsterhim opgeheven. Haar grondgebied is opgesplitst en opgegaan in vier omringende gemeenten, waardoor de eigendommen van de Monumentenstichting Boarnsterhim nu in de gemeenten Heerenveen en Leeuwarden liggen.

Toen is besloten de Monumentenstichting Boarnsterhim niet op te heffen, waarbij de met de voormalige gemeente gemaakte afspraken inzake de financiële bijdragen zijn gehandhaafd. Dit op basis van een gelijke verdeling over beide gemeenten. In de komende periode zal de verantwoording van het (financiële) beheer per gemeente worden aangeboden.

Dit beleidsplan 2025-2030 is een vervolg op de eerdere beleidsplannen 2013-2018 en 2019-2024. De in de eerdere beleidsplannen opgenomen uitvoeringsplannen zijn voor een groot deel gerealiseerd

De Monumentenstichting Boarnsterhim heeft de volgende objecten in haar bezit:

Grondgebied gemeente Heerenveen

- Toren Terptsjerke Akkrum
- Toren Doelhoftsjerke Aldeboarn
- Mausoleum Frank Cooper / Netty de Graaf (Coopersburg) Akkrum
- Klokkenstoel gemeentelijke begraafplaats Nes

Grondgebied gemeente Leeuwarden

- Toren kerk Idaerd
- Toren Eagum
- Himpenserpoldermole onder Wergea
- Urinoirgebouwtje Wergea

2. Korte omschrijving objecten

Het gemeentelijk eigendom van kerktorens stamt uit de periode waarin Napoleon aan de macht was in toenmalig Nederland. De torens waren van militair-strategisch belang, reden waarom ze eigendom werden van de overheid. Nadien zijn veel torens, soms na lange gerechtelijke procedures, teruggegaan naar de kerkelijke gemeenten maar een aantal zijn gemeentelijk eigendom gebleven, zo ook deze 4 kerktorens in de voormalige gemeente Boarnsterhim.

2.1 KERKTOREN AKKRUM (monumentnummer 35935)

De huidige Hervormde kerk en spitstoren werden herbouwd in 1759. De toren werd ommetseld in 1882. Aan de klokkenstoel hangen 2 klokken waarvan één van P. Vermaten van 1698 met een diameter van 120 cm. De tweede klok werd vervangen door een moderne klok. De oude gescheurde klok, eveneens van Vermaten uit 1698, is bewaard gebleven en naast de kerk opgesteld.

Het torenuurwerk wordt elektrisch aangedreven en tijdens de opknabbeurt in 2013 zijn de 3 wijzerplaten gerenoveerd en is bovendien een vierde wijzerplaat aangebracht.

2.2 KERKTOREN ALDEBOARN (monument nummer 35950)

De huidige toren met lantaarn is herbouwd in 1737. De grote klok, met een onder-doorsnede van 134 cm en een gewicht van 1470 kg dateert van 1526, is van grote monumentale waarde. Hij is gegoten door Geert van Wou, één van de bekendste klokkengieters uit die periode. Omdat de oorspronkelijke kleine klok in de oorlog werd weggehaald heeft het dorp met succes actie gevoerd voor een nieuwe klok. In 1991 werd een in 1953 gegoten klok met een onder-diameter van 103 cm en een gewicht van 690 kg herplaatst.

Het historisch waardevolle torenuurwerk dateert van 1907, heeft 2 slagwerken en is voorzien van een elektrische opwindinrichting.

2.3 MAUSOLEUM AKKRUM (monumentnummer 514873)

Bijzonder is het in Art Nouveau stijl ontworpen, in 1906 gebouwde mausoleum te Akkrum waarin de graftombe van de, in Akkrum als Folkert Kuipers geboren, Amerikaan Frank H. Cooper en zijn vrouw Antoinette de Graaf. De bijzetting van de in 1904 en 1878 overledenen vond plaats in 1907. Het mausoleum ligt in de mooie parkachtige tuin nabij het door Cooper in 1900 gestichte bijzonder vormgegeven wooncomplex Coopersburg. Het complex werd gebouwd voor de minst draagkrachtige ouden van dagen, die er gratis mochten wonen en zelfs nog konden beschikken over brandstof en enig geld voor levensmiddelen.

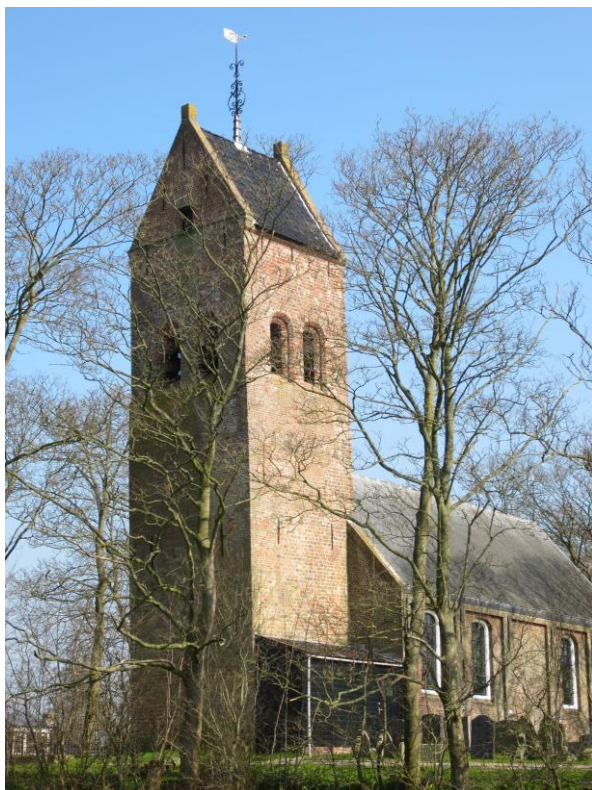
Na renovatie eind vorige eeuw is het zeer bijzondere complex geschikt gemaakt als wooneenheden voor 1 - 2 persoonshuishoudens en eigendom van woningcorporatie Elkien.

2.4 KLOKKENSTOEL NES (monumentnummer 35942)

De houten klokkenstoel te Nes, waarschijnlijk daterend van 1907, van de gemeentelijke begraafplaats aldaar ligt op de terp waarop in het verleden het Nesser klooster was gesitueerd. Het rijke klooster, gesticht in 1243 door de Ridders van de Duitse Orde, is erg belangrijk geweest voor een ruime omgeving. De huidige 480 kg wegende luidklok met een onderdiameter van 90 cm is in 1950 aangebracht.

2.5 KERKTOREN IDAERD (monumentnummer 22919)

Het betreft een zadeldaktoeren herbouwd in 1541. Dit blijkt uit een in de westgevel aangebrachte gevelsteen. De kerk zelf dateert van 1774. In de klokkenstoel hangen 2 luidklokken waarvan één uit de 14e eeuw en een moderne in 1950 door de Gebr. Van Bergen Heiligerlee gegoten klok. Het zeer waardevolle smeedijzeren torenuurwerk dateert van 1573 en is daarmee één van de oudste in Fryslân. Het uurwerk is voorzien van een elektrisch opwindsysteem

2.6 KERKTOREN EAGUM (monumentnummer 22880)

De zadeldaktoeren is oorspronkelijk gebouwd in de 13e eeuw. De oorspronkelijke kerk werd herbouwd in 1777 en in 1838 alweer, en toen voorgoed, afgebroken waarbij de toren werd gehandhaafd. In 1888 was het metselwerk blijkbaar zo slecht dat de toren aan de buitenzijde geheel is bepleisterd.

De beide oorspronkelijke 13^e eeuwse luidklokken zijn tijdens de 2^e wereldoorlog verwijderd en afgevoerd. Wonder boven wonder is de kleine klok weer teruggekomen. Tijdens de restauratie van 1998 is een grote klok uit 1958 bijgeplaatst. In de toren bevindt zich een niet meer in bedrijf zijnd mechanisch uurwerk van omstreeks 1950. Het uurwerk is nu voorzien van een elektrische aandrijving.

2.6 HIMPENSERPOLDERMOLE WERGEA (monumentnummer 34603)

De uit 1863 daterende Himpenserpoldermole is met een gevlucht van 24 mtr. de grootste in zijn soort in Fryslân. De monniksmolen is gebouwd voor bemaling van de gelijknamige in 1784 drooggelegde polder onder Wergea. Die functie verloor de molen in 1959 waarna het polderbestuur de opstal voor afbraak te koop aanbood. Aangezien dit in strijd was met de molenverordening werd geen sloopvergunning verleend. Uiteindelijk werd de molen verkocht aan de toenmalige gemeente Idaerderadeel. Bijzonder is dat de vijzel door een elektromotor wordt aangedreven maar dat er ook op windkracht kan worden gemalen. Wetterskip Fryslân is eigenaar van de elektrische aandrijving.

2.7 URINOIR WERGEA (monumentnummer 514878)

Een bijzonder rijksmonument is het uit omstreeks 1915 daterende urinoirgebouwtje tegenover de kerk te Wergea. Het was één van de eerste prefab betonproducten uit een tijd waarin beton standaardbouw in opkomst was. De vormgeving is afgeleid van gietijzere voorbeelden.

Bekend is dat ze in meerdere dorpen zijn geplaatst (in het naburige dorp Grou zelfs 2) maar alle verdwenen zijn m.u.v. van dit vermoedelijk nog enige exemplaar in zijn soort. Aangenomen wordt dat de kerkvoogdij destijds het initiatief voor de bouw hiervan heeft genomen.

Per object is een brochure vervaardigd. Verder zijn uitgebreide beschrijvingen van de monumenten opgenomen op de website www.monumentenstichting.nl en in de registers van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

3. Doelen/ missie

Het doel van de stichting is, zoals die in de statuten staat omschreven:

Het bevorderen van de instandhouding van monumenten als bedoeld in de Monumentenwet of andere cultuurhistorische objecten, gelegen binnen de grenzen van de voormalige gemeente Boarnsterhim, thans onderdeel van de gemeenten Heerenveen en Leeuwarden, en voor zover ze zijn ondergebracht in deze stichting.

De doelstelling is ook van toepassing op de directe omgeving van de objecten. De stichting stelt, voor zover dit binnen haar mogelijkheden ligt, de opstellen en inventaris ten dienste van de gemeenschap. Daarnaast streeft de stichting naar een verbetering van de mogelijkheden om de gemeenschap kennis te laten maken met de monumenten en hun historie.

De stichting tracht deze doelen te bereiken door:

- het restaureren, onderhouden en beheren van de bij haar ondergebrachte monumenten,
- indien gewenst, daar voor de objecten van belang zijnde omgevingsfactoren bij te betrekken
- het verwerven van geldmiddelen
- het inschakelen van enthousiaste vrijwilligers voor beheer
- het uitgeven van brochures over de monumenten, het in stand houden van een informatieve website www.monumentenstichting.nl en het publiceren van persberichten

De financiële planning voor de restauratie- en onderhoudswerkzaamheden is gebaseerd op meerjaren onderhoudsprogramma's. De uitvoering van de werkzaamheden wordt mogelijk gemaakt door overheidssubsidies, bijdragen van fondsen en van derden. Uitgangspunt daarbij is een sobere en doelmatige werkwijze.

Binnen de grenzen van de voormalige gemeente Boarnsterhim of van de huidige gemeenten Leeuwarden en Heerenveen kan het voorkomen dat voor waardevolle rijks- en gemeentelijke monumenten met betrekking tot het eigendom en beheer een beroep op de stichting wordt gedaan. In goed overleg en met toestemming van de betreffende gemeente is de stichting bereid medewerking te overwegen, mits dit voor de stichting financieel mogelijk is.

4. Beheer/ inspecties / verzekeringen

Naast eigen inzet van het bestuur zijn voor het toezicht en beheer vrijwilligers beschikbaar. Voor een deel kan ook een beroep worden gedaan op de kerkbeheerders als (mede)gebruikers van de kerktorens waarmee een goede samenwerking is. Dit geldt, voor zover van toepassing, ook voor het gezamenlijk uitvoeren van onderhoudsprogramma's.

Kerken/ torens in de dorpen zijn voor iedereen herkenbare en onmisbare objecten. Goed werkende klokken /uurwerken en de mogelijkheid tot het plaatsen van de vlag op de toren bij hoogtepunten als Koninklijke feestdagen, dorpsfeesten etc. zijn waardevolle tradities. Het bestuur stelt zich ten doel deze tradities met behulp van vrijwilligers zoveel mogelijk te faciliteren.

Willem Oosterbaan

De **Himpenserpoldermole** wordt, onder leiding van 1^e molenaar Willem Oosterbaan, bemand door een team enthousiaste en deskundige, vrijwillige molenaars. Hun werk betreft niet alleen de molen in werking te houden maar ook het verrichten van klein onderhoud, het maaien van het molenperceel etc. Daarnaast hebben zij een niet onbelangrijke voorlichtingsfunctie vanwege een behoorlijk aantal bezoekers. De molen is goed bereikbaar vanaf het naastgelegen fietspad. Begin 2019 is de Noordelijke Ringvaart van de Himpensermeerpolder uitgediept, waardoor de molen ook vanaf het water weer bereikbaar is. In 2018 hebben onze inspanningen om de polder meer bekendheid te geven er toe geleid dat de gehele Himpensermeerpolder, mede in het belang van de Himpenserpoldermole, is aangewezen is als Gemeentelijk Monument.

Johannes Vuijk

De Himpenserpoldermole is één van de lesmolens waarop het Gild Fryske Mounders de opleiding tot molenaar verzorgt. De afgelopen jaren heeft onze leermeester Johannes Vuijk al verschillende leerlingen opgeleid tot gediplomeerd molenaar.

Bijzonder in de molen is dat het Wetterskip Fryslân de molen gebruikt als onderkomen voor een elektrisch aangedreven gemaal. De vijzel kan dan ook zowel op windkracht als op elektrisch worden aangedreven. Met enige regelmaat is er een evaluatieoverleg over de samenwerking tussen stichting, molenaars en Wetterskip.

De begrafenisvereniging De Laatste Eer te Akkrum beheert de **Klokkenstoel** op het kerkhof van Nes.

Het **Mausoleum** is, onder begeleiding van vrijwilligers, te bezichtigen in het kader van rondleidingen in /rond het wooncomplex Coopersburg, welke worden georganiseerd door de Stifting Akkrum Âld en Nij.

Na een opknapbeurt begin 2015 is het **Urinoir** in Wergea weer in gebruik genomen. Met de Gemeente Leeuwarden is de afspraak gemaakt dat de brugwachter van de naastgelegen brug verantwoordelijk wordt voor het dagelijkse beheer. Op deze wijze is het beheer in de maanden april t/m oktober gewaarborgd.

Bij voldoende belangstelling vindt er een gebruikersoverleg met de vrijwilligers en kerkbesturen plaats, waarin alle objecten worden belicht. Naast een belangrijke signaal-functie, maken we graag gebruik van hun ervaringen en voorstellen.

Met de Monumentenwacht Fryslân heeft de Monumentenstichting Boarnsterhim een contract afgesloten voor het opstellen van een tweejaarlijks inspectierapport van de kerktorens te Akkrum, Aldeboarn, Eagum en Idaerd, voor de Klokkenstoel te Nes en de Himpenserpoldermole te Wergea. Voor het Mausoleum te Akkrum en het Urinoir in Wergea wordt om de vier jaar een inspectierapport opgesteld.

Door de Stichting tot behoud van het Torenuurwerk is in 2011 een inspectierapport opgesteld van de torenuurwerken in de vier kerktorens van Akkrum, Aldeboarn, Idaerd en Eagum. Mede op basis van deze inspectierapporten zijn in de loop der jaren restauratie- en onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Elke twee jaar worden de bliksemafleiderinstallaties van de objecten gecontroleerd en doorgemeten door Hankels Technisch Bedrijf te Wommels.

Door Chubb Fire & Security worden elk jaar de brandblussers in de Himpenserpoldermole gecontroleerd. De controle en het onderhoud aan de brandblussers in de kerkgebouwen wordt uitgevoerd in opdracht van het betreffende kerkbestuur.

Met Vellema Torenuurwerken BV Hallum is een contract afgesloten voor het jaarlijks inspecteren en smeren van de klokken- en uurwerkinstallaties in de kerktorens van Akkrum, Aldeboarn, Eagum, Idaerd en in de klokkenstoel te Nes.

Alle objecten zijn via een opstalverzekering verzekerd bij verzekeringsmaatschappij Donatus. Daarnaast is bij Donatus ondergebracht een Bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering en, ten behoeve van de vrijwilligers, een Collectieve Ongevallen Verzekering.

5. Meerjarenprogramma's onderhoud/ subsidietoekenningen

Van alle objecten zijn/ worden door de SBKGNN (Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Noord Nederland), in het kader van de geldende SIM (Subsidieregeling Instandhouding Monumenten), voor perioden van 6 jaar, meerjarige-onderhoudsprogramma's opgesteld. Voor de Himpenserpoldermole wordt deze opgemaakt door Van Reeuwijk Bouwmeesters uit Arum.

Op basis van deze onderhoudsprogramma's kan voor instandhoudingsonderhoud een rijkssubsidie worden verkregen van 50% van de subsidiabele kosten.

Onderhoud aan o.a. installaties en opstalverzekeringen vallen daarbuiten. De subsidiabele kosten zijn daarnaast, voor een onderhoudsperiode van 6 jaar, gemaximeerd tot 3% van de verzekerde of herbouwwaarde van de objecten. De afgelopen jaren is het steeds gelukt tekorten in de exploitatie aan te vullen met extra bijdragen van fondsen of derden.

Voor restauratiewerkzaamheden, welke de instandhoudingsregeling te boven gaan, kan in sommige gevallen, op basis van de SUMO (Subsidieregeling Monumenten) regeling, een bijdrage van de provincie Fryslân worden verkregen.

Zie ook de Financiële verantwoording op de Welkomspagina van de website www.monumentenstichting.nl.

RESTAURATIE 2020 KERKTOREN AKKRUM, DE VERGULDE EN OPENGESLAGEN PIJNAPPELBOL MET ACTUELE TEKST

Stand van zaken restauraties/ onderhoud

Vanaf de oprichting van de Monumentenstichting Boarnsterhim tot heden is, naast het jaarlijkse reguliere instandhoudingsonderhoud, aan een aantal monumenten groot onderhoud, c.q. restauratiewerk uitgevoerd. Bij de start van deze beleidsperiode kan de onderhoudssituatie van alle monumenten geclassificeerd worden als: **GOED**.

De stichting blijft zich inzetten voor passend onderhoud bij de instandhouding van de objecten.

Onderstaand een beknopt overzicht van de in de afgelopen planperiode uitgevoerde werkzaamheden:

GRONDGEBIED GEMEENTE HEERENVEEN

- Kerktoren Akkrum:

- 2020: Restauratie dakconstructie, vernieuwen leibedekking, volledige schilderbeurt aan het buitenhoutwerk, herstel stilstaande klok aan de noordkant, wijzerverdeelwerk gereviseerd, torenhaan en pijnappel opnieuw verguld
- 2021: Storing uurwerkinstallatie opgelost,
- 2022: Schoonvegen verdiepingsvloeren
- 2024: Onderhoudswerk deurkozijn toren en schoonvegen verdiepingsvloeren

- Kerktoren Aldeboarn:

- 2019: Schilder- en onderhoudsbeurt alle buitenhoutwerk
- 2020: Storing luidinstallatie verhelpen
vervangen wijzerverlichting torenklokken
- 2021: Herstel loodwerk rond palen koepel
- 2022: Storing aan uurwerk en wijzerverlichting hersteld, motor slingervanger vervangen
Schoonvegen verdiepingsvloeren
Afgewaaid torenhaan gerestaureerd, opnieuw verguld en teruggeplaatst
- 2024: Schoonvegen verdiepingsvloeren

- Mausoleum Akkrum:

- 2021: Groot onderhoud exterieur zoals herstellen van het voegwerk en de gescheurde natuursteen
Het vernieuwen van de dakbedekking
Reconstructie van hand met toorts van het beeld op de voorgevel.
Het lichten van de deksels van beide tomben en het herstel van het betonrot in de marmeren grafwanden. De deksels met een ventilatie-spleet weer terug geplaatst.

Restauratie toren Akkrum

Herstel wijzerverlichting Aldeboarn

Reconstructie toorts Mausoleum

- 2022: Monitoring vochtinhouding interieur
Schoonmaken goten
- 2023: Monitoring vochtinhouding interieur
Schoonmaken goten
- 2024: Monitoring vochtinhouding interieur
Schoonmaken goten

- **Klokkenstoel Nes:**

- 2020: Reinigen houtwerk
Opvullen scheuren in enkele poten
- 2021: Reinigen houtwerk
Herstel stukadoorswerk poeren
Herstel constructiehout kap en vervangen deel
potdekseldelen. Rechtzetten windvaan.
Schilderwerk kapconstructie.
- 2023: Reinigen houtwerk

Herstel kap klokkenstoel Nes

GRONDGEBIED GEMEENTE LEEUWARDEN

- **Kerktoren Idaerd:**

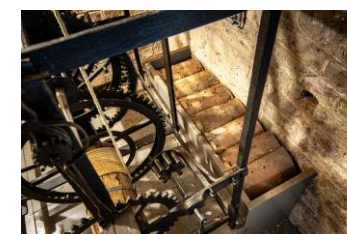
- 2019: Restauratie torenuurwerk en maken valkist
- 2020: Luidkabel kleine klok vervangen.
- 2021: Storingen gelijkzetsysteem en opwindsysteem torenuurwerk hersteld.
Schoonvegen verdiepingsvloeren
- 2022: Oude torenuurwerk opnieuw in lijnolie gezet.
Schilderwerk galmplanken en kozijntjes topgevel
- 2023: Storing uurwerkinstallatie oplossen
- 2024: Schoonvegen verdiepingsvloeren

Schoonmaken zolders Eagum

- **Kerktoren Eagum:**

- 2020: Vervangen aandrijving wijzers torenklok
- 2021: Schoonvegen verdiepingsvloeren
- 2023: Reinigen alle buitrengevels van de toren
Wijzerverdeelwerk torenklok gereviseerd
- 2024: Schoonvegen verdiepingsvloeren

Torenuurwerk met valkist Idaerd

- **Himpenserpoldermole:**

- 2020: Onderhoudswerk aan/ bij bordveer, asrad, poortstokken en kruikabel.
- 2021: Onderhoudswerk aan hoofdspil, vangbalk en kruilier.
Groot onderhoudswerk aan vizelbak, uitstroombak en walbeschoeiing, dit in gezamenlijke opdracht van de Monumentenstichting Boarnsterhim en Wetterskip Fryslân.
Ophogen grondslag rond de molen.

Groot onderhoud uitstroombak Himpenserpoldermole

- 2022: Aanschaf 2 nieuwe molenzeilen
Reparatie kabel bliksemafleider-installatie
- 2023: Vergroten vloer 2° zolder (zelfwerkzaamheid) Herstel
bovenlager spil, Herstel inbraakschade
Groot onderhoud en volledige schilderbeurt
Renovatie riet op kap en achtkant
- 2024: Herstel metsel- en voegwerk rond vijzelinlaat
Aanschaf kruimachine

- **Urinoir Wergea:**

2019-2024: geen werkzaamheden in deze beleidsperiode

- **Aanverwante activiteiten:**

- **Hempensermeerpolder:**
Projectplan "Hempensermeerpolder in beeld"
Projectplan "Op verhaal komen in de
Hempensermeerpolder"
- **Monument Paulusz Jans Kley:**
Aandacht voor het verwaarloosde monument van de
drooglegger van de Grutte Wergeastermar

De kruimachine

Fototentoonstelling op de
polderdijk

Adopteren monument

6. Financieel overzicht

Op basis van de meerjarenprogramma's en de hieruit voortvloeiende onderhoudsschema's zijn meerjarige financiële overzichten opgesteld met de te verwachten rijks-, provinciale-, gemeentelijke en overige bijdragen. Jaarlijks wordt een financiële verantwoording aangeboden aan de gemeenten Heerenveen en Leeuwarden. Uit de beschikbare gemeentelijke bijdragen worden in eerste instantie de vaste/ variabele beheers- en bestuurskosten gefinancierd, waarbij de verzekeringen de belangrijkste kostenpost is. Het resterende deel kan worden ingezet als eigen bijdrage in de onderhoudskosten

Een onzekere factor is de regelmatig wijzigende subsidiestructuur van de RCE. Zo is het subsidiepercentage van het Rijk verlaagd naar 50%. Verder is het subsidie criterium van 3% van de herbouwwaarde ingevoerd. Dit heeft consequenties voor de toekomstige onderhoudsprogramma's. Duidelijk is al wel dat de stichting in de toekomst aangewezen blijft op fondsen en particuliere bijdragen.

In de bijlage is als momentopname het financieel meerjarenoverzicht opgenomen per 31-12-2024. Voor de actuele stand van zaken, de jaarrekening etc. wordt verwezen naar onze website www.monumentenstichting.nl.

De Monumentenstichting Boarnsterhim heeft in de afgelopen planperiode donaties uit verschillende fondsen mogen ontvangen, genoemd kan worden:

Voor de restauratie van het torendak van de Terptsjerke in Akkrum in 2020 ontvingen we van het Dinamo Fonds, het Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds, de Meindersma-Sybegastichting, de Van Heloma Stichting, het Prins Bernhard Cultuurfonds, de Gravin van Bylandtstichting, de Stichting Bouwcultuurfonds Friesland en de Protestantse Gemeente Akkrum de nodige extra middelen om het gehele werk uit te kunnen voeren.

Voor de restauratie in 2019 van de luidklokken en het torenuurwerk uit de kerktoren van Idaerd kregen we financiële steun van het Dinamo Fonds, de Van Heloma Stichting, het Prins Bernhard Cultuurfonds, de Meindersma-Sybenga Stichting, de Stichting Bouwcultuurfonds Friesland, de Rabobank Heerenveen-Zuidoost Friesland, de Gravin van Bylandtstichting en de Hervormde Gemeente Reduzum-Idaerd c.a.

Daarnaast hebben we voor het project "Op verhaal komen in de Hempensermeerpolder" financiële en materiële steun ontvangen van Arkadia | Stichting LF 2028-2028 en Wetterskip Fryslân.

TORENHAAN AKKRUM

WINDWIJZER NES

WINDWIJZER IDAERD

TORENHAAN EAGUM

TORENHAAN ALDEBOARN

Beleidsvoornemens

Op grond van het vorenstaande richt de stichting zich voor de periode 2025-2030 op het volgende beleid: In stand houding van de gebouwen door uitvoering van de op de meerjarenprogramma's gebaseerde werkzaamheden. Voor deze beleidsperiode zal dit in hoofdzaak bestaan uit periodiek onderhoud. De Monumentenstichting Boarnsterhim hanteert daarbij de volgende uitgangspunten:

- Tijdig blijven inspelen op de zich voordoende ontwikkelingen, zoals b.v. wijzigingen in de subsidiestromen
- Voor de ontbrekende middelen bijdragen vragen van fondsen, instellingen en andere belanghebbenden, zoals b.v. kerkbesturen en dorpsbelangen.
- Het onder de aandacht brengen van het belang van de monumenten als cultuurhistorisch waardevolle objecten voor de dorpsgemeenschappen, o.a. door het maken van brochures, actueel houden van de website, media aandacht, publieksacties etc.
- Het bevorderen/ begeleiden van het beheer en behoud van de objecten door inzet van vrijwilligers.
- Waar mogelijk en gewenst samenwerking zoeken met gelijkgerichte instanties, eventueel in overleg met de gemeenten. Uitgangspunt daarbij is dat het meerwaarde op moet leveren bij alle partijen
- Het positief benaderen van verzoeken tot overname van rijks- en gemeentelijke monumenten, mits dit financieel kan worden afgedekt
- Bereidheid tot uitbreiding van het werkveld tot de omgeving van de objecten waar het toekomst gerichte activiteiten betreft en voor zover van belang voor de objecten. Binnen de huidige mogelijkheden van de stichting zal dit financieel beperkt blijven.
- Het beleid zal, wanneer de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven worden bijgesteld. Dit zal in overleg met de beide betrokken gemeenten plaatsvinden.

Bijlagen:

1. Beknopt overzicht Actuele stand van zaken verschillende monumenten d.d. 31-12-2024
2. Resultaat 2024 en Liquiditeitsbegroting periode 2025 – 2030 d.d. 13-02-2025

Contactinformatie

PIET DIJKSTRA VOORZITTER	KEES DE BOER SECRETARIS	JAN GALAMA PENNINGMEESTER	WIGLE PASMA ADVISEUR
			

Tel 06-81802227
piet@monumentenstichting.nl

Tel 06-53310841
kees@monumentenstichting.nl

Tel 06-39445558
jan@monumentenstichting.nl

Tel 06-10106825
wigle@monumentenstichting.nl

Organisatie gegevens

MONUMENTENSTICHTING BOARNSTERHIM

Boarnsterdyk 66 8491AW Akkrum
Telefoon 06-53310841
E-mail mail@monumentenstichting.nl
Internet www.monumentenstichting.nl

K.v.K. Leeuwarden 050175459
Rabobank Heerenveen NL34RABO0149866771
BIC nummer RABONL2U
Fiscaal nummer 8225.94.560

Bijlage 1

Monumentenstichting Boarnsterhim		Versie 31-12-2024
	Actuele stand van zaken monumenten en activiteiten	Opmerkingen/ speciale acties:
• Akkrum kerktoeren Nr. 35935	Onderhoudstoestand goed; * Inspectierapport juli 2023 door Monumentenwacht - Voor onderhoud resteert tm 2024 nog ca. € 3.000,- Door SBKG in 2023 PIP 2025-2030 met een waarde van € 57.684,- opgesteld en ingediend. Op 28-08-2024 door RCE (max.) SIM subsidie van € 31.813, - toegekend.(op basis van herbouwwaarde) * In 2024 is een storing aan het uurwerk verholpen en voeren we nog enig onderhoud uit aan het buitendeurkozijn. Begin 2025 worden de zolders schoongeveegd en daarnaast zijn er de reguliere inspecties en eventueel klein onderhoud.	
• Akkrum mausoleum N 514873	Onderhoudstoestand goed; * Inspectierapport mei 2022 door Monumentenwacht - Door SBKG PIP 2024-2029 met een waarde van € 20.440,- opgesteld. Op 30-08-2023 door RCE (max.) SIM subsidie van € 5.204, - toegekend op basis van herbouwwaarde. Voor onderhoud resteert tm 2029 een gesubsidieerd budget van ca. € 8.700,- volgens het instandhoudingsplan dient nog ca. € 20.400,- te worden uitgevoerd. * In 2024 is door de SBKG de vochtuishouding opgenomen in 2025 wordt deze beëindigd. In 2025 staan geen werkzaamheden gepland. Dakgoten worden elk jaar door de Monumentenwacht geschoond.	
• Aldeboarn kerktoeren Nr. 35950	Onderhoudstoestand goed; * Inspectierapport juni 2023 door Monumentenwacht - Door SBKGNN PIP 2020-2025 met een waarde van € 79.572,-. Op 20-08-2019 door RCE (max.) SIM subsidie van € 32.279,- toegekend op basis van herbouwwaarde. Voor onderhoud resteert tm 2025 een gesubsidieerd budget van ca. € 5.800,- volgens het instandhoudingsplan dient nog ca. € 31.600,- te worden uitgevoerd. * In 2024 is in november een vastgelopen slingerwinger en een gebroken windvleugel hersteld. Begin 2025 worden de zolders schoongeveegd. Ook staat, naast reguliere inspecties en klein onderhoud, uitvoering van het buitenschilderwerk op het programma. Gelet op het kostbare steigerwerk rond de toren zullen de kosten ruim boven de betreffende begroting uitkomen.	
• Eagum kerktoeren Nr. 22880	Onderhoudstoestand goed; * Inspectierapport juni 2024 door Monumentenwacht - Door SBKGNN PIP 2024-2029 met een waarde van € 22.584,- opgesteld. Op 20-08-2019 door RCE (max.) SIM subsidie van € 10.645,- toegekend op basis van herbouwwaarde. Voor onderhoud resteert tm 2029 een gesubsidieerd budget van ca. € 16.400,- volgens het instandhoudingsplan dient nog ca. € 21.200,- te worden uitgevoerd. * In het jaar 2024 zijn, naast reguliere inspecties en klein onderhoud, geen werkzaamheden uitgevoerd. In 2025 worden de zolders schoongeveegd en zijn er reguliere inspecties en eventueel klein onderhoud.	
• Idaerd kerktoeren Nr. 22919	Onderhoudstoestand goed; * Inspectierapport juni 2024 door Monumentenwacht - Door SBKGNN PIP 2023-2028 met een waarde van € 25.470,- opgesteld. Op 30-08-2022 door RCE (max.) SIM subsidie van € 15.001,- toegekend op basis van herbouwwaarde. Voor onderhoud resteert tm 2028 een gesubsidieerd budget van ca. € 23.800,- volgens het instandhoudingsplan dient nog ca. € 24.300,- te worden uitgevoerd. * In 2024 zijn, naast reguliere inspecties en klein onderhoud, geen werkzaamheden uitgevoerd. In 2025 worden de zolders schoongeveegd en zijn er de reguliere inspecties en eventueel klein onderhoud.	
• Nes klokkenstoel Nr. 35942	Onderhoudstoestand goed; * Inspectierapport juni 2021 door Monumentenwacht - Door SBKGNN PIP 2023-2028 met een waarde van € 5.917,- opgesteld. Op 30-08-2022 door RCE (max.) SIM subsidie van € 1.354,- toegekend op basis van herbouwwaarde. Voor onderhoud resteert tm 2028 een gesubsidieerd budget van ca. € 1.400,- volgens het instandhoudingsplan dient nog ca. € 5.100,- te worden uitgevoerd. * In 2024 zijn, naast reguliere inspecties en klein onderhoud, geen werkzaamheden uitgevoerd. In 2025 zal, naast de reguliere inspecties, het houtwerk van de klokkenstoel weer worden schoongemaakt.	
• Wergea molen Nr. 34603	Onderhoudstoestand goed; * Inspectierapport juli 2023 door Monumentenwacht. - Door Van Reeuwijk Bouwmeester PIP 2019-2024 met een waarde van € 63.970,- opgesteld. Op 29-09-2018 door RCE (max.) SIM subsidie van € 30.000,- toegekend. Op 17-12-2019 van provincie SuMo 2019 subsidie van € 9.000,- toegekend. De totale kosten voor onderhoud in deze onderhoudsperiode zijn eind 2024 ruim € 83.000,-. Het gesubsidieerde budget wordt met ca. € 19.000,- overschreden. Volgens het instandhoudingsplan is het budget met ca. € 23.000,- overschreden. Voor de SIM periode 2025-2030 is door Van Reeuwijk Bouwmeester een instandhoudingsplan met een waarde van € 74.033,- opgesteld, Op 18-09-2024 door RCE (max.) SIM subsidie van € 43.500,- toegekend. Op 16 september is de provinciale subsidie SuMo2024 aangevraagd. Voor onderhoud resteert tm 2030 een gesubsidieerd budget van ca. € 70.800,- volgens het instandhoudingsplan dient nog ca. € 72.300,- te worden uitgevoerd. * In 2024 is, naast de reguliere inspecties, het metselwerk rond de schroefinlaat hersteld en is op de buitendeur voor een betere sluiting een extra wervel geplaatst. Ook is, de door diefstal verdwenen, kruimachine en maaimachine vervangen door een nieuw exemplaar. Voor het jaar 2025 staan, naast de reguliere inspecties en klein onderhoud, geen speciale werkzaamheden gepland.	
• Wergea urinoir Nr. 514878	Onderhoudstoestand goed; * Inspectierapport juni 2021 door Monumentenwacht - Door SBKGNN PIP 2023-2028 met een waarde van € 2.342,- opgesteld. Op 30-08-2022 door RCE (max.) SIM subsidie van € 364,- toegekend op basis van herbouwwaarde. Voor onderhoud resteert tm 2028 een gesubsidieerd budget van ca. € 600,- volgens het instandhoudingsplan dient nog ca. € 2.300,- te worden uitgevoerd. * 2024 zijn geen werkzaamheden uitgevoerd. Ook in 2024 staan geen werkzaamheden gepland.	
• Aanverwante activiteiten	Monument Paulus Jans Kley Aandacht voor het verwaarloosde monument van de drooglegger van de Grutte Wergeaster Mar. In samenwerking met de gemeente Leeuwarden wordt gezocht naar een goede plek en een restauratiemogelijkheid van dit bijzondere monument. De Monumentenstichting heeft aangeboden het monument te adopteren. Expositieruimte Himpenserpoldermole Voor het opzetten van een expositie-presentatieruimte op de eerste zolder in de molen is contact gezocht met ontwerpster Babke Dekker. Samen met historicus Eva Hage is een brainstormmiddag georganiseerd om ideeën te genereren. Op basis van die informatie is een eerste plan gemaakt hoe en wat gepresenteerd kan worden. In de eerste helft van 2025 zal gezocht worden naar subsidies en fondsen. Gedenkplek Verdrongen Vrouwen In het kader van het projectplan "Op verhaal komen in de Himpensermeeper" wacht de realisatie van het ontwerp voor een gedenkplek van de in het jaar 1535 verdrongen vrouwen op de uitvoering van het plan van Wetterskip Fryslân voor een retentiepolder. Als "werk met werk" zou dit geplaatst kunnen worden.	

